

[Jens Chr. Christensen.]

er mest i klemme; men mon ikke alle er enige i — og den højtærede landbrugsminister har da selv antydet det — at den jordpolitik, vi gennem de sidste 40 år har ført her i Danmark, er i hvert fald efter dagens vilkår forfejlet? Jeg retter ingen bebrejdelser mod nogen, hverken partier eller enkeltpersoner, for det, der er forkert i dag, kunne udmærket være rigtigt for år tilbage. Men lige så uretfærdigt vil det være, om de af vore medborgere, der er indehavere af disse alt for små brug, skal undgælde for samfundets fejltagelser. Jeg vil derfor finde det ret og rimeligt, at staten, indtil man når så vidt som til gennem en anden jordpolitik at lægge de alt for små brug sammen til større brug, holder disse små ejendomsbesiddere skadesløse. Med en sådan erstatning behøver vi efter min mening ikke at være karrige; nogle millioner fra eller til må ingen rolle spille i denne forbindelse. Disse brugs udøvere er lokket ind i deres nuværende vanskelige situation af en forfejlet lovgivning; derfor må det været samfundets opgave at hjælpe dem ud igen, hjælpe dem derfra ved for det første at holde dem skadesløse og for det andet at gennemføre en hensigtsmæssig jordpolitik, der gør ejendomsstørrelserne tidssvarende.

Jeg har fremsat disse tanker til overvejelse i det kommende udvalg. Efter venstres opfattelse dækker de over en politik, som ikke alene når det tilsigtede mål, men som samtidig vil være en retfærdig politik over for det landbrug, der gennem sin store valutaskabende produktion er moderhvervet for hele det danske samfund.

H. C. Toft: De to lovforslag, den højtærede landbrugsminister har fremsat til behandling i folketinget, er jo ikke kommet til verden med den største lethed for den højtærede minister, hvis man skal skønne efter, hvad der er fremkommet i pressen, og efter de reaktioner, ministerens holdning har forårsaget ud over landet. Den højtærede minister, der endnu er minister for sit område, medens det har været åbenbart under de sidste forhandlinger, der er ført, inden disse lovforslag kunne og skulle fremsættes, at det var en anden, der måtte overtage rollen som forhandlingsleder, har måttet indtage stillingen som bisidder og har nu

fået lov til at fremsætte resultatet af forhandlingerne som lovforslag.

Baggrunden for, at sådanne lovforslag skal fremsættes, er den katastrofale udvikling i forholdet mellem omkostninger og salgspriser på landbrugets produkter, en udvikling, der trods en kolossal produktivitetstigning i landbrugserhvervet har forrykket balancen i erhvervets økonomi på en helt urimelig måde, sammenlignet med andre befolkningsgruppers, og hvis endelige resultat i det sidste år har været, at medens de øvrige befolkningsgrupper fik andel i de såkaldte gode tider i form af højere lønninger og indtægter, gik landbrugserhvervenes udøvere ned i indtægt i næsten samme forhold, som andre befolkningsgrupper steg. Omkostningerne steg, priserne forblev uforandret lave, den enkelte landbrugers likviditet blev ødelagt, og hans gældsforpligtelse steg og steg, uden at der var udsigt til en forbedring i en overskuelig fremtid, der kunne ændre dette forhold.

Derfor har der rejst sig en utilfredshed, en harme, i landbruget. Stemningen i de enkelte landbohjem blev mere og mere utryg. Den tryghed, der ellers er kendetegnet for landbohjemmene, er afløst af spænding og nervøsitet for, hvordan man skulle klare sig igennem, klare sig fremover. Uroen øgedes hver gang ved månedens slutning, når regningerne fra foderstofhandlere og fra landhåndværkerne havde fået en ny tak opad; og flere og flere grise i staldene var grise på kontrakt, som betaltes med dyre renter. Foderstofhandelen, der pr. 1. april 1960 havde et meget stort udestående, havde pr. 1. april 1961 fået dette udestående forøget med 33 pct., og mange af slagteriernes kontraktkonti for kontraktgrise er i det sidste år steget med op til 50 pct.

Årsagen til denne udvikling er jo ofte ført frem. Det er statsstøttede landmænd i andre lande, som den danske landmand skal konkurrere med. De gamle markeder for danske landbrugsvarer er omgærdet af toldmure, der i disse år for fællesmarkedslandenes vedkommende udvikler sig til større og større ugunst for danske landbrugsvarer; men også direkte importforbud, tildeling af svindende kontingenter eller hel lukning for danske landbrugsvarer står man over for. På de markeder, hvor man kan komme ind, skal vi ud over tolden konkur-